

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 3 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

Pentru România 15 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminică

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Urmări.

În parlamentul din Viena s'a făcut vorbă despre înnoirea legăturilor dintre Austria și Ungaria, sau cum se zice înnoirea pactului dualistic dintre cele două părți ale împărăției noastre.

Cu acest prilej deputatul social-democrat *Daşinski* a rostit o vorbire, în care le-a spus Ungurilor și guvernului niște crude adevăruri.

Eată ce a zis între altele numitul deputat:

„Întru adevăr avem noi lipsă să stăm la învoială cu guvernul care omoară țărani pacifici? Cu acești oameni, cari storc șiucid pe țărani și muncitori, și pun la cale un războiu civil, de care în Europa nu am mai văzut, și cu puterea vreau să sugrumă marile idei umanitare.

Acestor oameni numai banii li-s sfinți. Nu este clică care întru atâta se sugă poporul, ca și guvernul maghiar. Cu acest ticălos să legăm noi pact? Pe acești oameni să-i întărim și mai mult, ca mai cu ușor să poată pușca în țărani și mai lesne să poată jefui, și pe muncitori să-i arete ca pe niște criminaliști? Cu acești oameni să facem legături, în țeara cărora, în Ungaria, *Jidovii se simt așa de bine, ca strepezii în cașul stricat?* Dacă oare-când a fost îndreptățită ridicarea cordonului moral în contra ciumei, atunci cu deosebire în contra acestei ciume ar trebui să facem un cordon moral, ca spiritul de dincolo de Leitha la noi să nu poată pătrunde. (Strigăte; Jidanii se rămână acolo)“.

La aceste adevăruri foile maghiare turbă de mânie și zic, că *Daşinski* 'i-a calumniat, 'i-a vorbit de rău pe Maghiari din ură și mânie. Dar noi întrebăm, că de când spunerea adevărului este calumnie sau vorbire de rău?

Căci nu e adevărat, că Jidovilor le este dragă Ungaria, de oare-ce aici își pot face cum vreau trebșoarele lor de „g'șeft”? Sau nu e adevărat, că guvernul Ungariei își are singurul sprigin în baionete, și pușcă în toate părțile la țărani, cari li cer pâne și un traiu mai de suportat? Și nu e adevărat, că guvernul este un guvern al puterii brutale și imorale, care apasă fără milă și suge pe țărani, până-ce ajung peritori de foame? Întrebăm, nu sunt toate acestea adevărate, pe cari noi le vedem petrecându-se sub ochii noștri și cari sunt publicate zi de zi chiar în coloanele ziarelor ungurești? Apoi să te miri dacă în fața acestora Austriacii cer să fie scutiți ca de ciună prin un cordon moral, ca spiritul „ucigașilor de țărani” să nu străbată peste granița lor?

Astfel de adevăruri pot ceti Maghiarii mai zi de zi în foile mari din străinătate, cum sunt foile nemțești, franceze și engleze.

De aceasta să și plâng foile maghiare, dar' în loc să recunoască adevărul, fac față nevinovată și să întrebă, că pentru-ce sunt loviți Maghiarii, ear' obârșia rului vreau să o afle unde nu este.

De pildă „Bud. Hirl.” în un articol al seu dela 31 l. tr. vorbind despre lucrurile aceste, zice: „e dureros, că trebuie să mărturisim scăderea cinstei în care stăteam la popoarele străine”, dar' căutând după pricină, eată în ce o află:

„Aceasta avem să o mulțumim dușmanilor noștri: agitațiunilor neîntrerupte ale „României irredente”, învinuirilor săsești, suspiciunilor panslave, pismei Austriacilor“.

Adecă „hoțul de păgubaș” din povestile noastre! Noi naționalitățile și Austriacii suntem de vină, că „bunul nume” al Maghiarilor s'a dus pe copcă, ear' nu isprăvile și faptele barbare și nevrednice ale guvernelor maghiare și șovinismul orb, de care sunt ei cuprinși!

E trist când un popor și ocărmuirea lui e orbită și nu vede lucrurile, așa cum se petrec.

Rul nume al Maghiarilor tot mai mult să lățește în străinătate, și-l câștigă Maghiarii prin purtarea lor rea și prin politica greșită față de naționalități și față de țărani și multe alte afaceri.

Aceste sunt urmările triste ale nefericitei ținute politice. De mult le-am spus-o noi aceasta și le-au spus-o și alții, dar' înzădar; ei au zis, cum zic și acum, că-i vorbim de rău, fi calumniăm.

Cu cât însă vor merge tot pe calea greșită, ce au apucat-o, cu atât mai triste rezultate vor eși la lumină și tot mai puțin vor fi băgați în seamă între popoarele culte.

Noi am zis și zicem, că politica maghiară e lipsită de corectitate, Maghiarii zic că e bună și o urmăresc mai departe. Dar' oare căruia dintre noi ne dau dreptate popoarele europene? Și pentru-ce pier bunul nume al Maghiarilor, devenind tot mai puțin iubiți pretutindenea? S'a auzit cândva în lume, ca cineva, fie popor sau om singuratic, să-si fi câștigat nume rău, prin o purtare bună și cum să cade?.....

Prigonirea Sașilor — continuă! La 30 Martie n. s'a ținut adunarea comitatului Hunedoara. Cel mai însemnat obiect a fost cererea Ungurilor din *Orăștie*, ca să se șteargă hotărârea reprezentanței orașenești luată în cauza maghiarisării numelor de comune, cu concursul Sașilor și Românilor, ear' primarul *Acker*, care a presidat acea ședință, să fie luat la cercetare disciplinară.

Se știa înainte, că acest obiect va ajunge a se pertracta în congregație, și cu toate acestea membrii sași și români s'au prezentat în număr foarte mic. Și mai bătător la ochi e faptul, că dintre Sași nici-unul, afară de primarul *Acker*, n'a luat cuvântul.

Au vorbit însă, cu atât mai mult, și cu zdrobitoare argumente membrii români: Fr. Hossu-Longin, Dr. Aurel Muntean și Dr. Al. H. Longin.

După desbatere s'a primit totuși, cu 57 contra 19 voturi propunerea comisiunei, ca adunarea „să nimicească amintita hotărâre „nepatriotică” a membrilor sași și români dela *Orăștie*, ear' primarul să fie tras în cercetare disciplinară“.

Bine merge! În chipul acesta guvernul și Maghiarii pot fi siguri de prietenia Sașilor!!

Censura foilor. Tot mai mult își arată ghiarele vestita „libertate” ungurească. Foia „*Házánk*” scrie următoarele: „Procuratura din Oradea-mare a dat poruncă procuraturii din Arad, prin care cu censurarea foilor socialiste ce es acolo: *Munkaör și Ujvilág* — îi incredințează pe subprocurorul *Meszlényi Antal*.”

Un exemplar din perietura foii, înainte de eșire cu o zi, îl duc la poliție, ear' aceasta îl trimite subprocurorului *Meszlényi*. Până la miezul nopții e terminul prezentării foii — pe care subprocurorul o cetește și o subscie: „am văzut-o“.

Dacă nu-i place ceva din cuprinsul foii telegrafează la procuratura din Oradea-mare, aceasta reacearcă apoi judecătoria de presă, care dispune cuprinderea foii“.

Și totuși guvernul lui Bánffy mai are obrazul a susține, că nu a introdus censura!!

Comitetul național studențesc din Iași a hotărît — după-cum ne spune „*Ecoul Moldovei*” — ținerea unei adunări naționaliste la *Vaslui*, a doua zi de Paști. Pentru a lua cuvântul la acea întrunire au fost meniți d-nii *Erachide*, *Const. Brăescu* și *L. Tărăbuș*.”

Liga din Iași va fi reprezentată prin d-nii *Octav Velciu*, președintele „*Solidarității*” și d-nul *Vasile Brăescu*, președintele societății studenților în med. români, cari vor lua asemenea cuvântul.

Se fac pregătiri mari pentru această adunare naționalistă.

O nouă lege de naționalitate în Austria. În Austria se face înaintare pentru deopotrivă îndreptățire a popoarelor. „Patria” din Bucovina vestește, că în una din cele dintâi ședințe ale parlamentului, după Paști, se va alege un comitet, care va prelucra o lege în cauza limbilor și a naționalităților. Comitetul va consta din 48 membri, între cari și un deputat român.

Pentru casa națională. Cetitorii nostri știu, că „Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român” a hotărât în adunarea din anul trecut să întemeieze o casă națională, un muzeu, în care să adunăm tot ce avem prețios din punct de vedere național, din trecut și de acum, apoi diferite porturi, biblioteca ș. a. Pentru acoperirea cheltuielilor s'a hotărât, că aceia, cari vor cinsti pentru „casa națională” câte o mie de fl. vor fi numiți de fondatori ai casei naționale și numele lor va fi scris pe marmoră, ziduită în perețele muzeului.

Până acum s'au aflat 7 dăruitori pentru acest măreț scop național, anume d-nii: Steriu, bancher în Brașov și Emanuil Ungurean din Timișoara, apoi 5 bănci de ale noastre: Albina (Sibiu), Cassa de păstrare din Săliște, Crișana din Brad, Auraria din Abrud și Oravițana din Oravița.

Este de dorit, ca șirul dăruitorilor să fie cât de mare!

1848.

— Cronica anului. —

Pesta, 30 Martie.

Ziarul «Morgenröthe» anunță din Lugoj, că Românii au asediat casa comitatului și au depus pe toți oficanții din slujbă.

Cluj, 31 Martie.

O sumă de faime sparie pe locuitori. Unii proprietari se mută dela sate la oraș, alții își dimit servitorii. Se aduseră în circuire (circulație) și unele profetii de zile rele, anume o carte veche, de un călugăr dela Mtkháza (I. M.-Oșorheiu) scrisă în versuri latine, care zice, că la a. 1848 vor fi răsboaie, se vor cutropi imperiuri, vor fi multe rele și amără-

ciuni, ear' Franțozul va da popoarelor cel dintâiu semn de învingere, etc.

— Poporul luă pe Evrei la urtă prigonire.

— O companie de ostași, din Simleu, sosî aici.

Blaj, 1 Aprilie.

Azi au sosit aici din Tirgul-Murêșului Avram Iancu, Alexandru Papiu, Samuil Poruțiu și Florian Micașiu. Ei au ținut consultare cu canonicii și profesorii, enunțând prima-oară ideea unei adunări generale a tuturor Românilor din Transilvania. Sarcina convocării acestei adunări s'a încredințat tinerimei studioase, care în curând va avè să plece acasă pe sărbătorile Paștilor.

După conferență Iancu a cercetat tinerimea în seminarul teologic și a provocat pe clerici să aibă curaj întru apărarea cauzei naționale.

În numele tinerimei i-a răspuns clericul Vasile Moldovan asigurându-l cu lacrimile în ochi, că tinerimea română din Blaj, considerând sfințenia cauzei, nu mai cunoaște pericole. Moartea e prea puțină pentru a o reține dela propusul ei, zicea înflăcăratul tinăr; ea va cutriera toată țeara și va convoca poporul la adunare.

După îmbrățișări și stringeri de mână frățești, Iancu cu ai sei s'a depărtat.

Pojon, 1 Aprilie.

Ieri a sosit noul rescript prea înalt, prin care se întarește ministeriul unguresc. A fost primit cu bucurie. Kossuth a accentuat de nou fidelitatea cătră casa domnitoare și a zis: „se va împlini ce am profetit, că în iubirea popoarelor își găsește casa de Habsburg cel mai puternic scut și acela va fi al doilea întemeietor al ei, care va da constituție popoarelor».

Pesta, 2 Aprilie.

După amezai s'a ținut întrunire de popor în grădina muzeului. S'a cetit noul rescript regesc și poporul s'a mulțumit cu cuprinsul lui.

Intre oratori a fost și Vesselényi, orbul. Când l-au condus la tribună mulți din cei de față au plâns.

Privitor la uniunea Ardealului a zis:

»Noi Maghiarii sîntem puțini la număr și totuși avem două patrii. Asta nu mai poate rămânè așa. Legătura frățească e frumoasă,

dar' unde sînt legături, acolo și deslegarea e cu puțință. Ardealul trebuie să se topească complet în Ungaria».

Sibiu, 3 Aprilie.

Universitatea săsească proclamă emanciparea Românilor de pe fundul regiu, hotărînd:

1. Vot de a alege și a fi ales în oficiile comunale și cercuale, Românilor, ca și Sașilor. 2. Învățacei români sînt admiși a învăța măiestrii și admiși de a fi primiți în breslele industriale. 3. Parochilor români neuniți să li-se dee din locul comunei porțiune canonică ori o sumă corăspunzătoare din cassa alodială. 4. Preoților români neuniți li-se acoardă aceleași privilegii personale, ca și preoților celorlalte confesiuni recepte.

Brașov, 3 Aprilie.

»G. d. T.« scrie, că prin comitate să țin adunanțele marcale spre a căuta mijloace păzitoare de ordinea publică, deși aceasta până acum nicăiri nu se vede turburată.

Odorheul-săcuiesc, 3 Aprilie.

Azi s'a ținut congregațiunea comitatului, în piață, sub cerul liber. Din ferestri și de pe coperișe atîrnă steaguri tricolor cu inscripția: »Unio«. Primul orator, I. Pálfi vorbește înflăcărat.

Cluj, 3 Aprilie.

Azi s'a ținut congregațiune extraordinară, în care s'a hotărît a se face uniunea cu Ungaria, organizarea gardei naționale, etc. Deputați pentru proxima dietă au ales pe Zeyk Károly și Nagy Elek, cu instrucția să exopereze uniunea.

S'a declarat, că până nu se întrunește dieta în Pesta, Ardealul să nu convoace dieta sa.

După congregație o deputațiune a mers la guvernorul, care i-a primit rece dar' le-a dat un răspuns.

Seara tinerimea și plebea s'a dus demonstrând la casa guvernorului.

Guvernatorul zise gloatelor, din fereastră: Deputația comitatului își luă răspunsul; ea va raporta adunării unde se cuvine; d-v. liniștiți-vè și cărați-vè acasă!

FOIȚA.

Bêtrânii sînt buni la casă.

— Poveste. —

În vremea de demult fiind o foamete mare, împăratul unei țeri porunci să se omoare toți bêtrânii din țeara lui, să nu strice demăncarea ca nefolositori la nimic și să aibă ce mânca tinerii. Porunca se aduse la îndeplinire repede ca toate poruncile împărătești. Se omorîră toți bêtrânii și rămaseră numai doi ascunși de copii lor în fundul pămîntului neștiindu-i nimenea. În urma foametei, împăratul neavînd semînțe să samene și nici de unde cumpăra, țiuu sfat cu boierii sei.

— Înălțate împărate, zise unul din ei mai priceput, numai un bêtrân, doi, ne-ar pute învăța ce să facem. Rău ai făcut de i-ai omorît. Dar' să dai poruncă în toată țeara, că poate o fi rămas vre-unul de leac.

— Hei! că bine mai zici mîi, îi răspunse împăratul. La mainut se și dete poruncă în toată țeara. Cu mare greutate se

găsi doi uncheși bêtrâni, bêtrâni, cari abia se puteau mișca și îi aduce la împărăție. Acum împăratul întrebându-i, ei răspunseră:

— Înălțate împărate, altă nimica nu-i de făcut decît să pui să are drumurile, că pe dinsele sînt tel de fel de semînțe și așa vei găsi ceea-ce cauți. Împăratul făcu așa și scăpă țeara de sărăcie.

Și de atunci a rămas vorba: bêtrânii sînt buni la casă.

Țiganii la milleniu.

— Anecdotală —

de

Eman. Sueiu.

(Urmare.)

Spionii pleacă.

Ojt spioni de loc porniră
Dar' îndată rătăciră,
Unu 'n dreapta, altu 'n stînga,
Unu 'n sus și altu 'n jos
Chibzuind după miros,
Că aci — ba colea-i Pesta,
Ba-i dincolo pe cea cale
Ba-i dincoace peste vale,

Și umblau și căutau
Și de foame zău răbdau.

Estă, eată, vèd odată
Colea 'n drum o gloată mare,*)
Hait cu toții — „Colea-i Pesta”
Și se pun pe spionare:
„Hăsta-i hăla, ba că-i hăsta,
„Ba că-i hăla ce stă 'n loc,
„Taci la naiba! Ui, că-i hăla
„Cu mustața hai de-un cot”.
„Ba-auzi Culo ce spun heia
„Că nu-i p'aci millieu,
„Că-i departe-o cale bună
„Șapte poste și-incă una”.

Deci cu ceata ungurească
Ce spre Pesta a pornit.
Hait se vîră și spionii
Și se duc, s'o 'mprietenit,
Merg și merg o cale bună
Tot cu gând de spionat,
Pân' ce hop, uite că naiba
Ochiar în Pesta i-a băgat.

Dar' ce au făcut prin Pesta
Ce au zărit, ce-au mirosit?

*) O ceată de Unguri cari mergeau la milleniu.

Uneltiri mișelești.

Săptămâna trecută o foaie ungurească din Pesta a avut știrea, că în *Dicio-Sân-Martin* (de pe Târnava-mică) s'a aflat și confiscat o proclamație către poporul „valh”, scrisă de un anumit *Milian*, în care Românii sunt provocați la răscoală. Credeam întâiu că știrea este o nălucire „patriotică” sau vre-o scornitură, dar știrile ce ne-au sosit adevărate fiind, proclamației și arată totodată, că prin ce uneltiri mișelești stăpânitorii și slujbașii lor voiesc a ne scoate nume rău nouă Românilor.

Casul s'a petrecut astfel: În *Subpădure* este un om, cu numele *Vasile Milian*, care fiind mai înainte colector a făcut furături de bani, pentru-ace și fost în temniță. Acest *Milian* s'a pus și din unii articoli ai *Tribunei* și *Foii Poporului* a ticluit o proclamație, în care provoacă pe Români a se aduna la Blaj, la 3/15 Maiu, unde să-și ceară drepturile, răpitate de stăpânirea maghiară. Proclamația a iscălit-o astfel: *comitetul aranjator* și a zis în ea, că *Românii din România sunt gata să ne vie în ajutor etc.*

Proclamația a dus-o la *Dicio-S.-Mărtin* la tipar. Tipograful, care e *Jidov*, a vestit despre ea pe span și așa proclamația a fost cuprinsă și cu *Milian* s'a luat protocol. La protocol *Milian* a recunoscut, că proclamația a ticluit-o din *Tribuna* și *Foia Poporului*, dar aceasta — zicea el — a făcut-o ca bun patriot spre binele statului, căci el doar „cum bine știu domnii”, este spionul lor.

El a mărturisit, că dacă s'ar fi tipărit cele 100 exemplare de proclamații, el le-ar fi trimis pe la preoții români, ear' de altă parte ar fi denunțat pe numiții *deregătorilor ungurești*.

Tot lucrul este o mișelie, pusă anume la cale. *Milian* adevărat a fost o unealtă, însărcinat să facă proclamația, s'o trimită la preoți și apoi să-i arete ca revoluționari, ca stăpânirea să poată bucuri-se în lume, că Românii sunt „*vânzătorii de patrie*” și astfel se poate împedea s'arbarca noastră națională dela 3/15 *Main*.

Eată uneltirile mișelești, ce le urzesc stăpânitorii. Așa au făcut la *Purcăreni*, așa în *D.-S.-Mărtin* și în alte părți. Se poate, ca să mai facă încă astfel de fapte, de cari numai rușine le poate fi. De aceea noi trebuie să fim cu băgare de seamă, și să le zădărniciem planurile lor ticăloase.

DIN LUME.

Spania și Statele-Unite.

Nici până acum nu se știe, că se va isca războiul între Spania și Statele-Unite din America sau se va susține pacea. Fapt e, că amândouă statele se pregătesc cu mare iuteală, înarmându-și vapoarele și adunându-le, căci în cas de va fi războiul, el se va purta mai mult pe mare, decât pe uscat, cu deosebire pe oceanul *Atlantic*, care desparte Spania și Europa de malurile Americii.

Știrile, ce sosesc din America și Spania, se contrazic. Unele vestesc, că războiul va începe în curând, altele spun, că va fi pace.

Neînțelegerile aceste s'au născut, precum știm, din pricina răscolărilor din insula *Cuba*, pe care Americanii ar dori-o să fie a lor sau să fie neatrnată. Fi- rește, că această dorință ei o tănuiesc, dar' de fapt ei au dat pe sub mână ajutoare Cubanilor, ca se poată lupta cu isbândă împotriva Spaniei.

Stăpânirea Spaniei declară, că ea nu se poate învoi cu neatrnată *Cubei* și arată, ce cereri poate împlini, anume:

Afacerea vaporului american *Maine* (care a fost primejduit la *Cuba*) să fie supusă unui juriu ales. Spriginul umanitar al Statelor-Unite pentru *Cubani* nu va fi împedecat. Dacă răscolății vor cere armistițiul (încetare de luptă), Spania îl va da. Măsurile de luat pentru împăcarea insulei, trebuie să le facă din *Cuba* în înțelegere cu camerele, cari se intru- nesc în *Main*.

Americanii au dat un răspuns la aceste, dar' cuprinsul lui nu e cunoscut. Ei se pregătesc de război și cei mai mulți, chiar și deputații, ar dori războiul. S'au și făcut propuneri în congres, pentru declararea războiului, dar' până acum n'au fost încuviințate.

Spania a rugat puterile europene să păsească ca mijlocitoare pentru pace, dar'

presidentul Americanilor a declarat, că nu primește mijlocirea nici unei puteri europene. Starea lucrurilor e încurcată și mai bine a caracterizat-o un ministru spaniol zicând:

Neînțelegerile de loc nu sunt delăturate și sunt tot înăsprite. Este lipsă de mai multă lumină ca să putem vedea curat!

Gubernatorul Cretei.

Se vede, că totuși prințul *George* din *Grecia* va fi numit guvernator al *Cretei* și încă în curând.

Cele patru puteri — *Rusia*, *Francia*, *Anglia* și *Italia*, — cari patronează această numire sunt hotărâte — după-cum scrie foaia „*Novoe Vreamea*” — să investească pe prinț chiar împotriva voinței Sultanului.

Sultanul propusese ca guvernator al *Cretei* pe *Alexandru Karateodori-Pașa*, sau în cas când acesta n'ar fi fost primit, pe alți candidați ai sei. Dar' *Rusia* a răspuns că nu primește un candidat supus turcesc, și puterile cealalte vor da tot un așa răspuns.

„*Novoe Vreamea*” spune, că puterile n'au nece de învoirea Sultanului, pe care au cerut-o numai din corectitate politică.

China și Statele europene.

Din răsăritul depărtat vine știrea, că după-ace *Rusia* a cuprins cele două porturi chineze, *Port-Arthur* și *Talien-Van*, *Francia* și *Anglia* încă fac cereri, pe cari *China* le va împlini.

Luarea în stăpânire prin *Ruși* a celor două porturi s'a făcut astfel:

Soldații trimiși pentru ocuparea acestor porturi se țin de despărțământul militar *Amur* și au fost transportați pe vapoare, sub comanda contra-admiralului *Dubassov*. Trupele chineze s'au retras din porturi în 15—21 *Martie*, ear' *Rușii* au ocupat portul și cetățuiele în 16 *Martie*. Pe ziduri a fost arborat steagul rusesc și chinez, cari au fost salutate de pe năi cu 21 de bubuituri de tunuri.

Știe-ți sfântul, căci deodată
Hait! spre casă mi-au tulit.

Chiar când gloata țigănească
Se găta și aștepta,
Chiar când dada revereanda
Pe spinsare-o mai cârpea,
Eată, eat', and odată
De p'un deal strigând mereu:
„Uă dado, prindeți schioapa
„Să pornim la millileu“.

Dada sare 'n două labe
Ca un urs și ia din spate
O căldare de aramă
Și dă semnul de alarmă.

La sunetul acest dat
Toți pe loc s'au adunat,
Câți bătrâni, tineri, femei,
Câni colea, găini, porci,
Toți au năpădit pe dada
Să le spună cum, ce-i treaba?

Dada 'n mijloc cu spionii
Sbiera s'audă faraonii:

„Dragii dadei puradei
„Ce-ai sburat ca pui de lei,
„Spuneți dară luminat
„Ce-ai văzut și ce-ai aflat?“

Spionii: „Auleo, dado părinte!
„Ce-ți spunem să iai aminte,
„Pesta game de multime
„Unul ese, altul vine,
„Fac o larmă, o gălăgie
„Ba chiuesc eă mai vie,
„Ear' pe strade și plate
„Tot găini fripte și rațe
„Tot mâncări, tot veselie,
„Tot un joc, tot o domnie,
„Dar' auleo prin ferești
„Tot la beuturi zărești,
„Și de stai de înghițești
„Chiar nimica nu plătești“.

Dada: „No acolo-i vezi de dada“,
Zice-atunci dada zimbind,
„Chiar acum la bătrânețe
„Uite, ce noroc 'mi-o vint,
„De-ar da sfântul să trăesc
„Să trăesc, să tot trăesc,

„Să mă bucur după masa
„Ce am să o moștenez“.

Țiganii numa 'nghițiau
Buzele 'și-le lingeau,
Alții dirții-și ascuțiau
Ear' alții tot sus săriau.

Dada ear' se înholba
Și zimbă și întreba:
„Dar' lă'rânul millineu
„Cum fi? Ce fel? Nu-i om rău?
„N'afi dat cu el cumva 'n vorbă
„Prin vre-o crăsmă, prin vre-o boltă,
„Prin vre-o casă boierească
„Cari dada s'o moștenească?“

Spionii: „Zău dado! cât am umblat
„Vezi d'ahăla tot n'am dat,
„Unii zic că-i într'o casă
„Alții c'ar fi dup'o masă,
„Unii că s'ar fi mbătat
„Și s'o dus de s'o culcat,
„Dar' tot nu-l vede ori cine
„Făr' d'abei cari-s ca tine“.

(Va urma.)

Deputații români din Bucovina.

Foaia poporală *Deșteptarea* a fraților noștri Bucovineni scrie următoarele despre deputații români din Bucovina, aleși în parlamentul din Viena:

Parlamentul (sfatul împărătesc) din Viena s'a deschis în 21 Martie. Cel mai bătrân dintre toți deputații împărăției noastre este vrednicul nostru deputat *Dr. Ioan Țurcan*. De multe-ori a avut el cinstea de a deschide parlamentul și cinstea asta 'i-s'a dat și de astă dată. Totdeauna ne-a făcut el nouă, Românilor din Bucovina cinste, dar' la deschiderea parlamentului din ăstă ne-a făcut și mai mare cinste. Figura lui înaltă și frumoasă, barba lui albă ca omătul, dar' mai cu seamă cuvintele alese și înțelepte, eșite din adâncul inimei sale, au muiat chiar și inimile cele mai împetrite.

Toți deputații din parlament 'i-au strigat „bravo“; ba chiar și capul ministrilor contele Thun 'i-a strâns bătrânului și voinicului deputat Țurcan mâna și 'i-a mulțumit din inimă pentru înțeleapta lui vorbă.

Putem fi mândri de cinstea, ce ne-a făcut-o *Dr. Țurcan!* Și *Deșteptarea* îi mulțumește pentru aceasta.

Capul lucrului însă este, că și deputații noștri români, cari după-cum am spus în „*Deșteptarea*“, au format un „club“, sânt băgați în seamă, ceea-ce mai înainte nu se întâmpla.

Că deputații noștri români din Viena sânt băgați în seamă de ceilalți deputați din împărăție, se vede de acolo, că deputatul *Iancu Lupul* este ales de al doilea vicepresident în parlament. Și cinstea asta deputații noștri n'au mai avut-o până acuma, de când fi Bucovina.

Deputatul *Dr. George Popovici* a făcut propunerea, ca la școala de învățători (pedagogiul) din Cernăuți, să se facă *clase paralele române* pentru școlarii români, cari învață de învățători, și ca în Cernăuți să se înființeze o *direcțiune* a căilor ferate pentru Bucovina.

Tot așa înainte, domnilor deputați, și numele vostru va cumpeni în istoria noastră!!

SCRISORI.

Soartea învățătorilor noștri.

Redlu, 30 Martie a. c.

Onorată Redacțiune!

Multe lucruri bune și folositoare, cetim zilnic în foile noastre din care tragem sfaturi și învățături folositoare, dar' vai, despre soartea sârmănilor învățători mai nimic nu se scrie, cu toate-că sâracii, dar' bravii noștri învățători pe lângă toate lipsele și necazurile se află la culmea chemării lor. „Unirea“ ar face cu mult mai bine să pună la o parte disputele cu „Telegrafal Român“ și să vină din când în când a da sfaturi și povești senatelor școlastice, cari în multe comune fiind compuse

din oameni necărturari, de loc nu se interesează de soartea școalelor și a învățătorilor.

În comuna noastră Redlu, care este împoporată cu vre-o 1500 suflete curat românești este învățător *Ioan Orosfaian*. Înainte de a veni acest învățător în comună numai un singur om s'a aflat în comună care știa scrie și cefi, astăzi nu este tiner care a cerșat școala să nu știe cefi și scrie, ba mulți sânt duși la școalele mai înalte, precum la Blaj și Cluj, ear' unii la măiestrie și toți acestia numai la îndemnul și stăruința bravului învățător, care din inimă voește binele poporului din care face parte.

Ca unul care sânt mare prieten al școlii și sânt cuprins de mare bucurie, când văd că Românașii noștri înaintează, adese-ori mă duc și mă așez pe una din băncile unicei noastre cetate, pe care ne-o apărăm de ghiarele dușmanului, acolo ascult propunerea bravului învățător, care cu multă blândețe și tactică de pedagog să știe acomoda între 110 școlari împărțiți în cinci clase.

De multe-ori am cugetat în mine: sârmăne dascăle, cu amar îți câștigi pâinea de toate zilele. Neobositul și vrednicul dascăl nu se îndestulește cu propunerea de peste săptămână, ci în toate Duminecile și sârbătorile deprinde tinerimea în cântări bisericești și naționale.

Am fost de față Duminecă în 27 Martie a. c., când a ținut probă de cântări, s'a cântat „Vânătorul“ pe trei voci așa cât toți cei de față 'l-au admirat. Nu în cinste îți dăm plata dascăle: a strigat un poporean cu numele *Ioan Mocan*.

Învățătorul în urmă trimite tinerimea către casă și în școală se adună senatul școlar. Învățătorul se plânge că nu are cu ce se susține, că dela 1 Septembrie până acum nu a primit din salar nici un crucer. Să roagă să 'i-se plătească restul de 150 fl. să nu fie necăjit de grijile susținerii, cassarul răspunde: nu am nici un crucer, așteaptă până după seceriș, că poporul e sărac. Sârmănul învățător trist s'a depărtat din școală, fără de nici o mângâiere, cu gândul că ce are să facă?

S'a plâns senatului școlastic, protopopului, consistorului și în urmă protopretorului; până vor porunci execvarea salarului poate peri de foame. Îndesert a cerut să-l ajute cineva dintre curatori sau senatorii școlii cu vre-o 30 fl. până la o zi, că toți au tăcut tăcerea peștelui, baremi că toți sânt în stare bună și au dela Dumnezeu. Neavând bietul unde să-și mai plece capul s'a dus la un străin de neamul nostru, la Ungurul notar și proprietar *Farkas Albert*, care 'i-a împrumutat cu 30 fl. cu condițiunea să-și pregătească 300 obligațiuni de bucate, care le-a dat împrumut oamenilor.

Aceasta e soartea bravului nostru dascăl, care cu zel deobosit lucră pentru deșteptarea poporului seu. Aceasta e remunerarea și recunoștința aceluia, care la *procesul Memorandumului* a mers la Cluj în fruntea alor 100 poporeni printre baionetele gendarmilor. Acesta e dascălul care peste 30 fl. a colectat pe seama gimnasiului din Blaj.

Atrag luarea aminte asupra stărei ticăloase în care se află dascălii noștri, nu cumva foamea să nască atâția căpitani de socialiști câți dascăli avem, știind cu toții că foamea e fătul acelora.

Romul Șipoș,
proprietar.

Despre comune.

Averea comunei.

Comuna chiar așa ca și oamenii singuratici, ca să-și poată acoperi lipsele împreunate cu chivernisirea și ocârmuirea, are trebuință de oare-cari isvoare de venit. Aceste isvoare sânt: *averea comună, dările dela locuitorii și posesorii din comună, precum și lucrul cu palma și cu carul* al locuitorilor din comună.

Averea comunei poate să stee din lucruri mișcătoare (mobile) și nemișcătoare și din pretensiuni, când de pildă dă bani împrumut. Afară de aceea comuna, după cât îngăduesc legile, poate să aibă întreprinderi de meșteșuguri și de neguțorie.

Sub chivernisirea și îngrijirea comunei poate fi și averea altor așezăminte și fonduri, cum e d. p. averea școlii comunale, fondul pompierilor, fondul săracilor, care sânt de a se deosebi de averea comunei.

Ca cea dintâiu și mai de frunte cerință în economia comunei e, că averea mișcătoare și nemișcătoare a comunei și a așezămintelor ce stau sub supravegherea ei, trebuie inventarisată în fiecare an și inventarul trebuie alăturat la socotelile de încheiere comunale. Pe temeiul acestor inventare contabilitatea comitatului poartă o *carte de evidență* despre averea comunelor din întreg comitatul.

Averea de fond (de baștină, fundamentală) a comunei trebuie păstrată neștirbită. În casuri excepționale reprezentanța poate hotărî înstrăinarea, schimbarea esențială sau împărțirea averei, sau cumpărarea de avere nemișcătoare. Numai cât hotărîrea trebuie aprobată de adunarea comitatului.

Acestea se pot hotărî numai în o *adunare generală a tuturor membrilor* reprezentanței, înțelegându-se și slujbașii cu drept de vot ai primăriei, care e a se satorî și publica spre acest scop prin hotărîre cel puțin cu 30 zile mai înainte. Hotărîrea se aduce prin votare cu numele cu majoritate de voturi.

Dacă reprezentanții nu s'au înfătoșat în numărul cerut la această adunare, tot în acest fel e a se concherna o adunare generală nouă, și dacă nici la aceasta n'ar fi numărul cerut, în această adunare se statorțe concherna unei adunări noue peste 15 zile, care hotărăște cu majoritatea celor de față.

Tot așa e de a se purcede și când e vorbă de averea fundatională a așezămintelor de sub îngrijirea comunei.

Modul chivernisirii averei comunale, spre ce scop să se întrebunțeze venitele rămase după acoperirea cheltuelilor obștești, cum să se împărțească venitele și cât se vine din ele singuraticilor locuitori, precum și taxele ce ar avé poate să plătească după acelea, se statorțe de reprezentanță. Dacă e vorba să se schimbe obiceiul de până acum, să poate satorî numai în o adunare generală, ce e a se concherna de însași reprezentanța cel puțin cu 30 zile mai înainte.

Hotărîrile în trebile acestea sânt de a se publica după obiceiul din comună.

*) Și întors. Red. „F. Pop.“

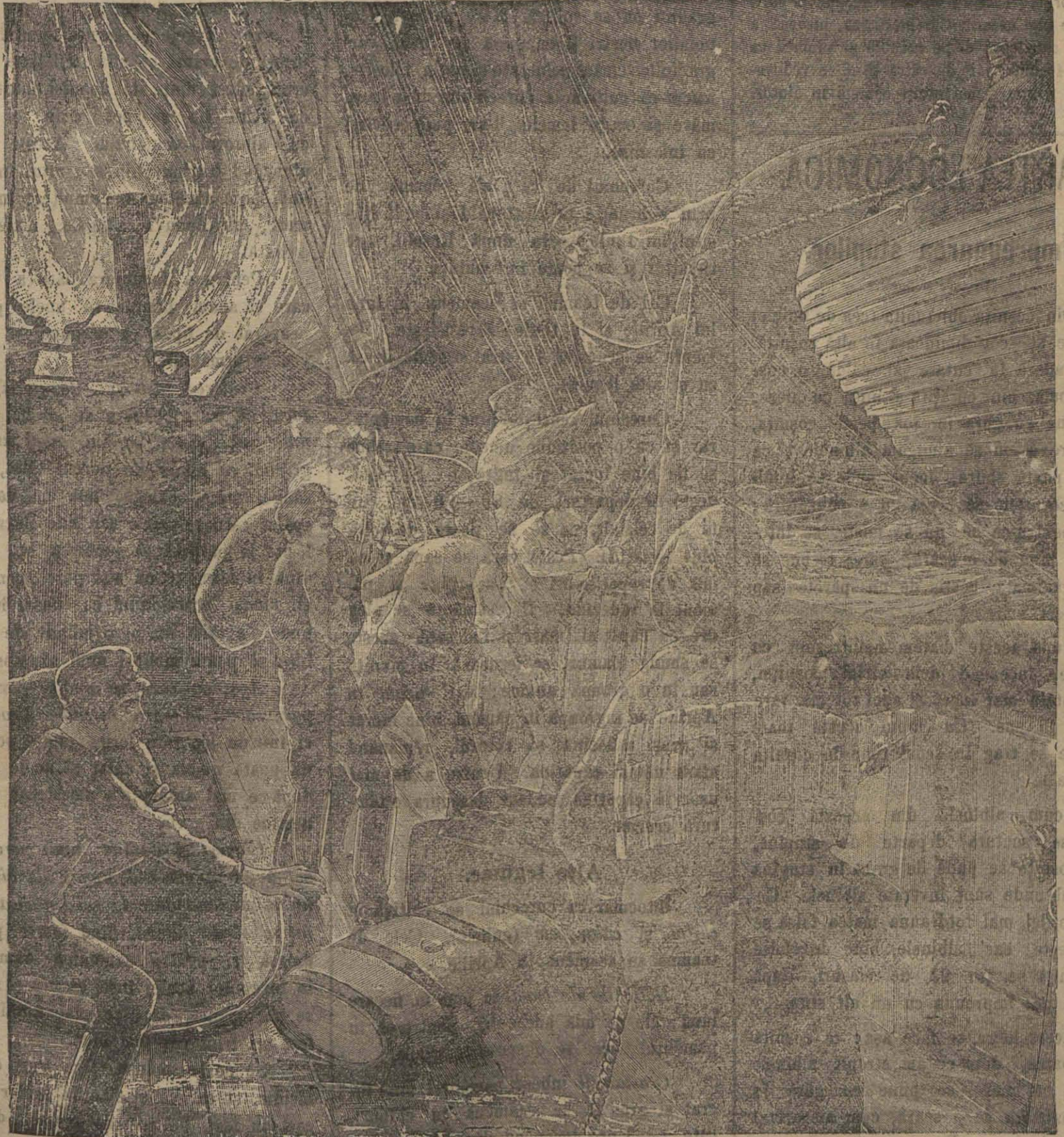
Împotriva acelor poate apela, în 30 de zile dela publicare, ori-care locuitor și ori-cine are avere nemiscătoare pe teritoriul comunei. Astfel de hotăriri se pot duce la îndeplinire numai după terminul de apelare, dacă se apează, numai după-ce s'au rezolvat apelările. Comitatul totdeauna poate hotărî numai după-ce au trecut cele 30 de zile și luând în seamă apelările făcute în această vreme. Contra hotărîrii

aprobare numai la contracte pe vreme mai lungă de 6 ani. — Pretorii în cereul lor nu pot să iee în arândă avere nemiscătoare comunală (hotărîre ministerială).

La așezarea banilor comunei e a se purcede ca și la banii orfanilor. Sînt de a se așeza la cassa de împrumut cu deplină încredere, sau sînt de a se împrumuta la singuratici. Representanța hotărîrește prin votare cu numele acele casse,

Arderea unei corăbii.

— Vezi ilustrația. —
Viața nici unui muritor nu e amenințată de atâtea primejdii, ca a corăbierilor. De câte-ori nu se vestește, că cutare naie a fost apucată de vifor, trântită de stînci și cufundată în adăucimile apelor. Cîci trebuie să știm, că pe luciul mării vînturile nefiind oprite de dealuri, sufă grozav și cu putere uriașă, astfel, că deși corăbiile în vremea noastră sînt făcute foarte tari, berluite și

Arderea unei corăbii.

adunării comitatense se poate apela la ministrul trebilor din lăuntru.

Averea comunei de regulă se dă în arândă pe calea licitațiunii publice. Dacă așa nu s'ar puté isprăvi, sau ar fi mai bine, dacă s'ar face o învoială pe cale privată, averea se poate da în arândă și din mână liberă. Contractul de arândă e obligător pentru comună numai după aprobarea din partea comitatului. Se cere

unde se pot așeza banii. Împrumuturile nu se dau pe vreme mai lungă de 32 de ani. Pentru asigurare e de a se pretinde cautiune populară.

Cum sînt de a se chivernisi banii comunali, se statorește prin statul comitatens pe basa regulilor date de ministrul trebilor din lăuntru.

Victor Onișor.

întuite cu place de fer și de oțel, nu pot întotdeauna să reziste furiei viscozelor. Vîntul le mină cu mare putere și adese-ori se primejduesc, căzînd jerifă corăbierii și călătorii de pe ele.

Alte primejdii se nasc, când în întunecimea nopții sau în neguri mari, se ciocnesc două corăbii, când de obicei una din ele găurindu-se se cufundă.

Earăși alte primejdii sînt pentru corăbii exploziile și focurile, ce se nasc pe ele. La

aceste sînt expuse cu deosebire vapoarele de răsboiu, pe cari se află praf de pușcă și alte materii, cari se aprind ușor. O astfel de explozie s'a întîmplat nu de mult în un port al Cubei, fiind aruncat în aer vaporul american cu numele *Maine*, și nimicuit cu totul.

Această întîmplare a înăsprit neînțelegerile dintre Spania și Statele-Unite din America, de oare-ce Americanii cred, că vaporul lor a fost aruncat în aer prin Spanioli, pe când acestia din urmă susțin, că vaporul a fost aruncat în aer din negrije.

Ilustrația noastră ne înfățișează arderea unei corăbii, care d'n norocire se află în port, aproape de uscat. Corăbierii se nisuesc a mîntui câte ceva de pe corabie și a împedea lățirea focului, ear' de cătră țerm se vîd venind în o luntre mai mulți oameni în ajutor.

PARTEA ECONOMICĂ.

Împreunarea stupilor.

(Urmare și fine).

Din coșnița obișnuită (cea de nuiele) albinele se scot dimineața în altă coșniță. Se ia adecă în cutare zi caldă, o coșniță goală, bine curățită și unsă cu miere, se pune cu gura în jos peste coșnița, din care avem să alungăm albinele și ca se nu poată sbura, locul unde se întălesc coșnițele se leagă cu o pânzătură; ear' pentru-ca să se nu se miște, se înțepenesc bine de o scară, care trebuie să stee răzimată costis de un părete sau alt obiect.

După aceste batem neîntrerupt cu palmele, începînd dela vîrfurile coșniței, mai întăiu mai încet și apoi tot mai tare și mai în sus. Cu chipul acesta toate albinele se trag în scurt timp în coșnița cea goală.

Acum albinele din această coșniță se scutură departe de stupină, ear' coșnița se pune de grabă în stupină la locul unde sînt învătate albinele. Cu acest prilej mai totdeauna matca falsă se prăpădește; ear' albinele, bine învătate în coșniță se țin 25 de ciasuri, după cari se pot împreuna cu un alt stup.

Acest lucru se face așa: că coșnița fără matcă, după-ce am stropit albinele cu apă cu miere se pune cu gura în sus, răzimată de o scară, cum am arătat și mai înainte. Peste ea se pune coșnița cu stupul de împreunat, după-ce și albinele din ea le-am stropit cu miere subțiată.

Locul de atingere al coșnițelor se înfășură cu un ștergar. Cu chipul acesta albinele din sus se coboară la cele din jos, se împrietenesc cu ele, ducînd miera și cu ea împreună și albinele. Stînd astfel o noapte, dimineața stupii s'au împreunat, făcîndu-se din doi unul.

LEGUMELE.

Curechiul sau varza.

Una din cele mai răspândite legume este curechiul. Nu e casă de ceva treabă, la care să se nu se afle toamna curechiu pus la murat sau înăcrit. Dar' el se întrebuintează și nemurat în timpul verei și al toamnei.

Și cu toate-că plugarii îl folosesc aproape zi de zi nu numai în dulce, ci și în posturi, totuși în multe grădini nu se cultivă. Mare parte a economilor nostri îl cumpără pe bani, ear' grădinile rămân nelucrate și puțin folosite, măcar-că cultivarea curechiului nu e lucru mare și ori-ce femeie 'l-ar pute săvîrși cu înlesnire.

Curechiul de vară s'a sîmînat de prin Februarie în strat cald și pe la sfîrșitul lui Iunie, ceva după Rusalii, are căpățîni și se poate întrebuinta.

Cel de toamnă se seamănă în luna lui Aprilie și în Iunie se răsădește. Sîmînta se seamănă în strat și se dă deasă ca și alte legume.

Curechiul reușește bine în pămîntul rar și cu o pozițiune umedă, care trebuie să fie bine lucrat și îngrășat. Să răsădește în depărtare de 80—90 cm. un fir de celalalt, ca să se poată desvolta bine căpățîna. Peste vară se sapă și se udă de repețite-ori și 'i-se trage și pămînt la rădăcină. De sîmîntă se aleg fire cu căpățîni mari și îndesate, aceste se smulg toamna, se ierneză în pivniță sau în o groapă anume; ear' acum în Aprilie se îngroapă în pămînt bine lucrat și gras rădăcina și cotorul, rămînînd afară numai căpățîna. Pentru a da mai ușor în căpățîna, se face deasupra o tăietură crucișe.

Alte legume.

Întocmai ca curechiul se cultivă și *chilul* și *cădrabele* (guliele). Cele de toamnă se seamănă în Aprilie.

Ridichile de lună se pun în fiecare lună; ele se udă adese-ori, pentru-că în pămîntul uscat se dospesc în grabă.

Crastaveții iubesc pămîntul bine lucrat și gras și se seamănă în cuiburi, câte 2—3 fire, începînd din Aprilie până în Iulie, lună de lună, pentru-că cu chipul acesta putem ave crastaveți tineri vara întregă și toamna, cum și de pus la murat pentru iarnă și primăvară.

Fasolea și pepenii se pun cătră sfîrșitul acestei luni.

Alte legume ca: *ceapa*, *aiul*, *morcovii*, *pêtrângeii*, *țelerul*, *salata*, *mazerea* se seamănă îndată după-ce se descheată pămîntul; sîmînate acum, încă se fac în pămînt bun, dar' firește mai târziu.

Ciuma porcilor.

Între cele vre-o 40 boale, de cari sufer porcii, fără îndoială, ciuma este, doară, cea mai primejdioasă. Dovadă e moartea năpraznică, ce a rēpus nenumărați porci din țeara noastră în cei doi ani din urmă.

Fiind boală lipicioasă, ciuma s'a luat dela porc la porc; ear' prin negrija oamenilor s'a strămutat din comună în comună, pricinuind moarte și pagube mari în toate părțile.

În sîngele și carnea porcilor cuprinși de ciumă se află milioane de microbi, adecă ființe atît de mici, încât singur cu ochii nu se pot vedea, ci numai cu ajutorul ochianului. Aceste ființe, ajungînd într'un chip sau altul în trupul unui porc sănătos, se înmulțesc în grabă mare, stricându-i sîngele, astfel că îl omoară.

Pentru a încunjura lățirea ciumei, care și acum bîntue în unele părți, e neapărat de lipsă, ca economii să aibă în vedere următoarele:

Uciderea astorfel de porci se se face, cu mare băgare de seamă, la loc, unde alți porci se nu aibă umblare, grijind, ca nimic din porcul tăiat, adecă sînge, mațe, balegă, apă cu care s'a spălat carnea, paie sau alte lucruri folosite la pîrlirea și jupuirea lui, să nu vină în atingere cu alți porci; pentru-că, și numai scormonind cu nasul în locul unde s'a tăiat un porc bolnav de ciumă, încă se poate molipsi unul sănătos.

Apă, cu care se spală carnea de porc se nu se toarne în ciubêrul porcilor, ci într'un loc tare ferit, unde porcii se nu poată umbla și chiar și acolo numai după-ce mai întăiu s'a amestecat cu var nestîns din greu.

Carnea și slămina unui porc greu bolnav, timp mai îndelungat, de ciumă se nu se nici mîdnance de cei din casă, nici se nu se vîndă altora, fiind foarte primejdioasă și pentru sănătatea oamenilor; la începutul boalei însă, carnea și slămina se pot mânca, după-ce mai întăiu s'au fert ori fript cât mai bine.

Se poate mânca, fără frică de primejdie, și carnea și slămina acelor porci, cari au fost bolnavi de ciumă, dar' cu timpul s'au vindecat și îngrășat.

Semnele cele mai neînșelătoare ale unui porc cuprins de ciumă sînt: curgearea sîngelui din nas și urinarea (pișarea) de sînge. Carnea unui atare porc e primejdioasă pentru oameni; de aceea nu trebuie mîncată, și nici să se vîndă nu e iertat.

Carnea, care ne poate primejdiu sănătatea, e sîngerată și spălătăcită, ca carnea pusă în aiu; *slămina* are prin ea vine și pete roșii-negre de sînge. O astfel de carne și slămină se nu se mîdnance.

Semne de îmbolnăvire mai dau: plămânile, rărunchii ș. a.

Flămânile au față roșie întunecată, unde și unde cu pete roșii-negrii și deși sunt tari, totuși se rup cu înlesnire.

Bortocanul nu e luciu și are multe vine roșietice, asemenea și *mațele*, cari au ici-colea pe ele noduri tari și a căror peliță lăuntrică încă e neagră-roșietică, pe la unele locuri gălbie sau verzie. *Rărunchii* earăși sunt împrejmuți cu sânge și toate părțile din lăuntru sunt mai mult sau mai puțin sângerate, cum nu se întâmplă la porcii sănătoși.

„Reuniunea sodalilor din Sibiu“

Prima ședință literară.

Sibiu, 29 Martie n. 1898.

În timpul din urmă comitetul Reuniunii sodalilor noștri pune la cale fel de fel de lucruri și plăcute și folositoare. Precum am aflat comitetul a luat hotărârea vrednică de laudă de a ține pentru membrii Reuniunii în fiecare lună o așa numită *ședință literară*. Scopul acestora este, ca prin schimbarea de idei cu privire la diferitele specialități ale meseriilor să se nisuiască fiecare meseriaș a se perfecționa în a sa specialitate; mai departe prin cetirea de bucăți bune și alese, cum și prin declamarea de poezii potrivite — să se desvoalte în membri gustul de cetit, ear' prin discușiunile ținute despre purtarea de socoteli prin maeștri se tinde a îndemna meseriașii la purtarea cu calcul a treburilor ținătoare de atelierul fiecăruia. Prima ședință, la care au participat un frumos număr de membri, dame și clerici, s'a ținut *Joi, la 12/24 Martie*, sub presidial dlui V. *Tordășianu*. Cuvântul presidial, pe care îl publicăm în cele următoare — ne lămurește pe deplin asupra scopurilor, ce se urmărește prin ținerea de asemenea ședințe!

Cuvântul presidial.

Stimabile doamne și d'șoare, stimabili domni și iubiți frați!

Ne este tuturor cunoscut, cum venerabilul nostru president onorar dl Nicolae *Cristea* a pus temelie, înainte de aceasta cu 30 de ani, acestui așezământ folositor numit „*Reuniunea sodalilor români din Sibiu*“, la al cărui stin ne adăpostim astăzi cu toții. Înființarea Reuniunii se datorește numai și numai iubirei lor ferbinte, ce o nutriau numelui nostru în multe privințe înapoiat și îndeosebi dorinței lor de a vedea clasa noastră mijlocie înaintând și ea în deșteptăciune și în bună stare în măsura în care înaintează meseriașii altor naționalități.

Judecând după starea în care se află părinții meseriașilor noștri, în cea mai mare parte oameni muncitori de prin comune și oameni cu puțină avere; judecând mai departe după pregătirea școlară a băieților noștri ce intră la meserii și mai presus de toate judecând după soartea ce o au ca învățăcei și în mare parte și ca caife, Reuniunea noastră chemată este de a suplini tot ce n'a putut face părinții meseriașilor noștri și tot ce n'a putut face școala.

Să recunoaștem și nu e nici o rușine a recunoaște, că numai puțini din membrii Reuniunii noastre sunt din părinți cu slujbe și

și mai puțini din părinți cu avere. Și sunt puțini, de oare-ce părinții cu slujbe tot numai slujbași vor să facă din fiii lor, ear' cei cu avere aibă, ei ori-cât de mulți băieți, tot numai economi, gazde, cum se zice, vor să facă din băieții lor, cei dintâiu ne mai gândindu-se, cât de puține slujbe s'at pentru marea mulțime a celor învățați, ear' cei din urmă negândindu-se la aceea, că mica moșioară de ei lucrată, după-ce îi cresc băieții — are să se împartă în 4—5, ba de multe-ori până în 6 și 7 părți.

Astfel se explică pentru-ce la meserii s'au aplicat până acum cea mai mare parte de băieți din părinți și fără carte și și fără avere. Cum băieții, cari îmbrățișează meseriile, intră de mititei, abia la frageda vîrstă de 10—12 ani, ca învățăcei, este lucru natural, că ei abia au trecut prin școala sătească, fie ea bună, fie rea, după-cum adevărat a fost bietul dascăl din comună.

Vieța de învățăcel, s'o recunoaștem cu toții, nu e nici ea în totdeauna cea mai atrăgătoare, mai ales dacă soartea 'l-a bătut pe careva să ajungă la un stăpân, care își ține și el de mândrie a împărtași pe bietul băiat de soartea de care 'l-a fost împărtașit pe el stăpânul sau de odinioară. Multe ar fi de zis în această privință, dar' nu le mai înșir aici, de oare-ce tuturora din d-voastră vă sînt în vie amintire cele îndurate.

Împrejurările de sus sînt cauza de meseriașul român, întotdeauna e cuprins de sfială față cu străinii, poate asemenea lui, și poate la treburi, pe care cu mult mai bine ca semenul său le cuprinde, le pricepe.

Eată pentru-ce am zis, fraților, că chemarea „*Reuniunii*“ noastre este a suplini tot ce n'au putut face părinții în familie și ce n'a putut face școala, prin care abia am trecut.

Este recunoscut, că oamenii, deși de același neam, se deschilinesc între sine după împrejurările, în cari au crescut și după ținăturile în care au petrecut. Dacă ne vom examina mai deaproape unul pe altul află-vom, că aproape fiecare dintre noi are alte obiceiuri, alte năravuri, unii mai bune, ear' alții mai puțin bune, amăsurat obiceiurilor moștenite dela părinții și dela stăpânii noștri.

Chemarea Reuniunii, în care ne intrunim cu toții, deci și în această privință este a drege ceea - ce rău este înrădăcinat în unii, ear' ce bun este în alții, a mări, a desăvirși. Spre acest sfârșit Reuniunea se folosește de fel de fel de mijloace, pe cari ea potrivite le crede după starea și dezvoltarea minții membrilor sei. Între altele se amintesc numai de *petrecerile sociale* puse la cale din cas în cas de Reuniune; de corul mixt al Reuniunii, de biblioteca Reuniunii și celelalte. Prin toate acestea se are în vedere a adauge la cultura, de care ori-ce cetățean are lipsă.

Ședințele, ca cea din astă-seară, au și ele în vedere a lucra pentru deșteptarea noastră, pentru a ne câștiga mijloacele, de cari în viață mare lipsă o să avem. Aici, unii sau alții dintre meseriașii mai în vîrstă, cu sfaturi vor veni cu privire la specialitatea lor, din cari cei mai tineri învățături folositoare vor trage, aici unii sau alții ne vom îndelețnici cu cetirea de bucăți alese, ca prin aceasta să deșteptăm în ceilalți gustul, pofta de cetire; aci unii dintre noi vor declama poezii alese, ca prin aceasta să se deștepte în noi încrederea în puterea noastră de a pute vorbi în mulțime, între străini, când lipsa va cere; tot aci ne vom deprinde cu purtarea socotelilor,

ce neapărate sînt pentru fiecare meseriaș, care cu cap și cu calcul își poartă atelierul său. Cum comitetul Reuniunii a luat hotărârea de a aranja în fiecare an câte o *expoziție locală industrială*, tot în aceste ședințe în frățească dragoste ne vom sfătui asupra aranjării și participării membrilor la expoziții, cu un cuvânt ne vom nisul a câștiga mijloacele, prin cari asigurane-vom o bunăstare morală și materială.

Aceste ar fi pe scurt scopurile urmărite de Reuniunea noastră și îndeosebi de ședințele cum le-am zice literare, de cari comitetul d-voastre hotărâre a luat a ține în fiecare lună una. Mulțumindu-vă pentru ascultarea dată invitației noastre și pentru participare, declar prima ședință literară de deschisă.

Decursul ședinței.

Odată deschisă ședința, dl *Demetriu Axente* a dat cetire bucăței *Mihalache Trămuriciu* din „*Codul manierelor elegante*“. Prin alegerea potrivită a piesei și prin cetirea corectă dl Axente s'a dovedit a fi un zelos membru al Reuniunii.

Partea *instructivă* din meserii, pentru prima ședință a fost rezervată dlui *Constantin Dragoș*, maeștru pantofar și totodată membru în comitetul Reuniunii. Dl Dragoș se numără între cei mai harnici maeștri ai noștri, avînd o lucrătoare cu 13 calfe și mai mulți învățăcei. D-sa cercetează tîrgurile din jurul Sibiului, din orașele comitatului *Tîrnavei*, *Albei-inferioare*, *Hunedoara*, etc., dovadă că-și vede cu strgînță vrednică de trebile atelierului său.

Din discursul său, ținut cu pricepere reese, că dl Dragoș a făcut un curs de 6 săptămâni la școala teoretică și practică a maeștrului păpucar *Zillich* de aici. D-sa ni-a vorbit despre construcțiunea piciorului cu toate ale lui amănunte, despre croire, alegerea și întrebuințarea rațională a materialului, despre introducerea învățăceilor în meserie an de an, despre împărțirea lucrului, cum și despre purtarea unui jurnal de casă, despre afaceri, jurnal, pe care d-sa 'și-l-a introdus cu 1 Ianuarie c. La acest obiect a ținut să-și arete vederile și neobositul controlor dl *Ioan Roșca*, maeștru pantofar și dl *Ioan Moldovan*, mechanic la stabilimentul electric de aici.

După aceste discușiuni interesante dl *Axente* a declamat cu succes poezia „*Scara*“ de *G. Coșbuc* și la fine dialogul dintre „*Mama și fiica sa*“ de *Anton Pann*. Ceea-ce am zis despre dl Axente cu privire la alegerea bucăței de cetit, trebuie s'o repetez și cu privire la alegerea pieselor de declamat.

Ședința primă literară bine reușită, la orele 10 seara a fost încheiată, anunțându-se cea proximă pe o zi de *Joi* din luna viitoare, pe când s'a designat ca vorbitor din breasla croitorului, dl *Z. Voileanu*, maeștru croitor, cu multe experiențe făcute în Viena la școala de specialitate de croitorie; cu cetitul unei bucăți potrivite a fost însărcinat domnul *Ioan Baltes*, culegător-tipograf, ear' pentru declamațiuni dl *George Mocean*, culeg.-tip. și bibliotecar al Reuniunii.

Tot ce ar fi de dorit este, ca exemplului ei să-și urmeze și Reuniunea sodalilor din Brașov, Săliște, Cluj, Sebeșul-săseșc, Arad, etc., cu cari, pe cum am aflat Reuniunea sibiană în legături colegiale a intrat.

„Dintre clase“.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Abonentului Vas. M. în Murș-Ludoș.
Vrei să știi cum se altoiesc acății sălbatici cu surcele nobile luate din acății rotunzi?

Altoirea trebuie îndeplinită în sjunul odrăslirei, adică în Aprilie. Ea se face ca ori-ce altoire. Surceii se prind cu înlesnire, căci acățul nu e o plantă gîngășe.

Sfaturi economice.

Cojile de ouă.

Cojile de ouă se aruncă în gunoii, ca niște lucruri netrebuincioase, fără să ne închipuim, că ele pot sluji cu folos la hrana vitelor. Cojile de ouă, pisate și amestecate cu nutrețul ce se dă vitelor, sînt o hrană foarte bună. Resultatele dobândite cu ele la creștea vițelilor și a mînzilor au întrecut așteptările.

Pentru stîngerea petrolului.

Cînd se întemplă să cadă lampa și să se aprindă petrolul, să ne ferim să nu turnăm apă peste foc. Petrolul, fiind ușor, va pluti pe apă și va arde mai departe, până-ce se va sfîrși. E mai bine să aruncăm năsip, ori cenușe, ori țerînă, cînd avem la îndemînă. Dar' mijlocul cel mai nimerit e laptele, care stinge îndată petrolul.

Cultivarea pomilor.

În luna lui Aprilie sînt de a se săvîrși mai multe lucruri în grădina de pomi. Se curătesc de omide, de crengile uscate și de cele de prisos, cum și de mușchiu și de coșja uscată. Se îndreptează coroana, se strămută pomișorii, cari n'au dat încă; ear' altoitul în crepătură și prin împrenare, cu deosebire a merilor și perilor, acum e timpul să se facă; drept-aceea să nu se întrelase. Cei-ce nu se pricep la altoire pot ușor să învețe dela cei mai pricepuți, cum sînt preotul, învățătorul ș. a.

E timpul însă, ca măcar școlarii de acum să nu mai rămână fără știința cultivării pomilor și cu deosebire a altoitului. Pentru-că numai cu chipul acesta vom pute ridica pomăritul la starea care este de dorit să ajungă în viitorul cel mai deaproape.

Știri economice.

Insoțirile în Ungaria. O foaie economică maghiară scrie următoarele: „Idea insoțirilor a cucerit teren însemnat și în 1897. După știrile ce le avem, în Ungaria s'au întemeiat în anul trecut 250 insoțiri noue, din cari 176 insoțiri de credit, 57 de consum, 12 de economie și 5 de produse brute. Cele mai multe din insoțirile economice sînt de lăptării“.

Plata după zone pe trenul vicinal de pe valea Ternaiei-mici va intra în vigoare cînd se va pune în circulație noua cale ferată, atât pentru persoane, cât și pentru bagaje.

Negoțul cu flori în Paris. — E foarte greu să-și închipuiască cineva cîte flori se vînd într'un an de zile în Paris! Francezul nu poate trăi fără flori; pentru el floarea este tot atât de trebuincioasă vieții ca și hrana de toate zilele.

Negoțul ce se face cu flori e uriaș și numărul celor cari trăesc din acest negoț e însemnat. Afară de hala centrală, unde se vînd flori în toate zilele, mai sînt în Paris, unsprezece tîrguri cari se țin de 3 ori pe săptămână, precum și în zilele de sărbători mai însemnate. Aceste tîrguri sînt provăzute cu flori de 400 grădinari, dintre cari 50 vînd trandafiri, 150 plante de grădină, ear' 200 vînd flori în oale. Numărul prăvăliilor unde se vînd flori și buchete se ridică la 700, fără a se socoti baracele și kioscurile.

Florile care se vînd mai mult sînt: Liliacul alb (forțat), trandafirii (forțați), măr-găritărele, cyclamen, violetele, zambilele, lălelele, narcisul, roseta, tufănica, orchideele și floarea de portocal.

Școale economice în România.

În România se face înaintare pe toate terenele economice, dovadă, că se deschid tot felul de școli de specialitate. Astfel aflăm, că în cătunul Vetrișoara, comuna Bazeu, din județul Fălciu va fi deschisă în curînd o școală de împletituri; în cătunul Ghermănești, comuna Drănceni, din același județ se va înființa o școală de dogărie.

O școală de viticultură și pomologie va fi înființată în orașul Huși.

Starea agricolă în România. Foaia *Amicul agricultorului* din București scrie următoarele despre starea agricolă în România:

Ne bucurăm că putem vesti cetitorilor noștri, că gerurile din ultimele zile ale lunii Februarie n'au cauzat grăului și săcărei nici o stricăciune; ba chiar a scăpat și din rapită, de unde credeam că va fi perit cu totul.

Bucuria agricultorilor este mărită prin faptul, că ploile mărunte și pătunzătoare, ce cad de vro câteva zile, aduc și ele un mare serviciu pentru înpuțernicirea plantelor.

Numai cei cari, rămînînd înderît cu ogoarele de toamnă, voiau să are de pe acum, sînt cam nemulțumiți de ploi, dar' și ei zic că bună e ploia. Cu toate acestea, se vîd pluguri pe câmp, arături de primăvară se fac, dar' de sîn ecăt nu s'a început cu nimic încă.

Am doi să vedem, înainte de sfîrșitul lunii, mergînd sîmînătoarea pe țarine grăpate. E timpul pentru sfacle (de zahar și nutret), pentru orzonică, pentru amestec de ierburi de nutret (livezi artificiale, iamașuri, borcaguri și lucernerii); — noi susținem, că și cucurtzul s'ar pute pune mai din vreme decăt se obiînuiește, chiar dela începutul lui Aprilie. Dela 20 Aprilie încolo, până pe la 20 Maiu, să ne rămînă vreme ca să mai sîmînăm ceva nutreturi, ca să avem până în toamnă tîrziu maldăr verde,

De însemnat, ca fapt economic deosebit în anul agricol 1898, este că întinderea sîmînăturilor de toamnă este neasemînat mai mică decăt cea din anul 1897 și că au rămas multe ogoare de toamnă nesîmînate; aceasta va ave de umare: I. bune sîmînături de primăvară; II. înmulțirea sîmînăturilor de primăvară. Amîndouă aceste fapte ne bucură; am vrea numai ca sîmînăturile de primăvară să fie cît de variate și să nu se mărginească numai la oiz, ovēs și cucuruz.

Țeara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murș.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Moții.

La Albac și Scărișoara, la Găina și la Cămpeni ne aflăm în țeara Moților. Ținutul sau țeara acestor fii ai munților începe dela Găina și Curcubeta, pe la obârșia Riului-Mic și Riului-Mare, și se extinde pe ape în jos până pela Bistra, în valea Arieșului, ear' spre Abrud, până la Cărpiniș. Aceasta e, în înteles mai restrîns, adevărata patrie a Moților.

Locuitorii dela țeară însă dau ținutului Moților o extensiune mai mare, cuprînzînd între marginile lui și bășagurile de pe la Abrud, Buciumani și Baia (Ofenbaia), ai căror locuitori sînt adese-ori considerați ca Moți. Astfel bunăoară Crișenii numesc și ținutul băieșilor: țeara Moților. În privința aceasta avem o șăgalnică dovadă a unui Crișan din poveste. Să spune adică, că odinioară un Crișan umblînd pe la Buciumani și Abrud, a văzut cum sînt puse steampurile în mișcare articulată prin apă și la întoarcerea sa acasă n'a știut cum să explice nevastei sale ceea-ce a văzut, decăt zicînd:

„Dracul negru a mai văzut ca în țeara-Moților, să zică (cînte) apa și să joace lemnele.“*)

Eată pentru-ce Bergner definează granițele Moților cu localitățile Baia, Ponor, Ampoita și apoi în sus peste Zlatna și Abrud până la Găina și munții Bihariei.

Vecinii Moților sînt, afară de băieși, spre răsărit Mocanii, pe la poalele Munților-Apuseni. Aceștia au unele însușiri comune cu Moții, dar' Moții în multe se deosebesc de ei. Cu toate aceste locuitorii dela țeară, pe la Turda, Cluj și pe Cămpie, deobiceiu dau Moților ciubărari, cari le cutrieră satele, numelē de Mocani. (ung. mokány).

Alătura de numele Moț se mai întrebunțează adese-ori în glumă și termenul de Țop. Pe cînd însă cel dintăiu e mai general și precum am amintit, se dă unei părți însemnate a Românilor din Munții-Apuseni, sub numirea de Țopi se înteleg numai o parte din Moți, anume cei-ce locuiesc dela Cămpeni, în sus pe ambele Riuri și cari se pricep la lucrutul cu lemnul. Cuvîntul »țop« este folosit abia de vre-o 30—40 de ani și în munți este puțin respîndit, astfel, că mulți nici nu-l cunosc, asemenea termenului *Hăoin*, pe care locuitorii de pe Riul-Mic îl dau celor-ce locuiesc pe muntele Bihariei.

Originea numirilor de Moți și Țopi este necunoscută, dar' după toată probabilitatea, ele se derivă dela cuvîntul *moț* (moț de pîr, chică). Odinioară în Munții-Apuseni purtau și bărbații chică și aceasta, spre a deosebi de chica fetelor, se numea »moț«, ear' numele de *țop* se deduce dela cuvîntul nemțesc »Zopf«, care înseamnă tot moț sau chică și pe care se crede, că l'ar fi folosit mai întăiu deregătorii nemți după 1848, batjocorînd pe Români munteni pentru chica lor.

„Munteanul însă — zice dl Frîncu-Candrea — se mîndrește tot atât de mult cu obârșia sa romană, ca și cu numele său de *mocan*, *moț* sau *țop*. El știe bine că aceste numiri, luate de unii în bătaie de joc, de mult formează o pagină glorioasă în istoria noastră națională“.

*) T. Frîncu și G. Candrea, în *România din Munții-Apuseni*, p. 37.

Moții sînt de obicei de statură mijlocie, au fața expresivă, inteligență și profilul lungăreț oval; părul le este brunet-deschis, castaniu, mai rar blond, fruntea e lată și ochii sînt de culoare albastră sau căprui, bărbia ascuțită. Ei au un mers deosebit de cel al locuitorilor dela țeară, anume își încovoie spre înainte partea superioară a corpului și-și țin brațele în jos, nemișcate. Aceasta provine dela natura muntoasă a patriei lor, fiind siliți la suirea coastelor a-și pleca trupul înainte, ca astfel să-și ușureze mersul și să-și păstreze mai bine echilibrul.

Ei umblă mult călare, bărbații și femeile de-o potrivă. Caii lor mărunți, numiți *cai mocănești*, urcă cu o siguranță uimitoare cele mai prăpăstioase poteci de munte.

Caracteristica Moților este seriozitatea și statornicia; sînt sinceri, dar neîncăzătorii în străini, pentru-că de nenumărate-ori au fost înșelați și nedreptățiți de către aceștia. Sînt oameni așezați, stămpărați și pacinici, dar iuți la mînie, când sînt vătămăți sau când li-se face vr'o nedreptate. Ei iubesc, ca în general locuitorii din munți, libertatea și se închină înaintea dreptății, pe care o pretind să li-se aplice. De aceea fiind apăsați și nedreptățiți din partea stăpînirilor străine nemiloase, s'au răscolit în mai multe rînduri și înainte de Horia, cercînd a-și câștiga prin puterea armelor libertatea și drepturile încălcate. Ei au urzit cele mai mari revoluții românești din Ardeal și în luptă au dovedit o tărie, statornicie și vitejie deosebită, încât au pus în respect pe dușmani.

Moții sînt foarte puțin amestecați cu străinii, căci aceștia n'au fost atrași de locurile lor păturoase și puțin roditoare, ceea-ce nu se poate zice despre băieși, printre cari s'au așezat mulți străini, Nemți, Slavi, Unguri și alte neamuri, ca băieși și întreprinzători de mine. De aceea Moții au păstrat multe datine și obiceiuri străbune și în graiul lor au unele archaisme (forme vechi) caracteristice, cari în alte părți au dispărut. Astfel sînt unele forme vechi de verbe (dedei, dedeși, dede etc. dela „a da”, rêmânse etc.), apoi folosirea în multe părți a articolului masculin *lă*, cu *l* final pronunțat, (d. e. calulă boulu etc. și nu cală, bou, cum se aude la țeară) și *rotacismul*, adică schimbarea lui *n* între două vocale cu *r*, în multe cuvinte. (D. e. birebine, dimireafa-dimineafa, serin-senin, lură-lună etc). Aceasta particularitate a graiului, prin care Moții se deosebesc de ceilalți munteni, se mai află numai la Români din Istria. Dar rotacismul la Moți e pe cale a dispărea; odinioară după toată probabilitatea va fi fost mai răspândit. Acum se mai aude pronunța aceasta în creștetul munților, în Albac, Lăpuș, Neagra; în Vidre, Ponorel, Sécătura mai rar, la câte un om bătrîn.*

Traiul Moților e simplu, nepretențios, cum le sînt și locuințele. Casele Moților sînt clădite din bărne și au coperiș mare, cu șindile. În ele se află de obicei două încăperi, una pentru locuit și una e cămara. Mobilierul asemenea e simplu, fiind restrîns la cele mai necesare: o laviță sau două, masă, pat, câte o ladă și pe pereți cuiere cu cane și ulcele. Afară de aceste în fiecare casă se află și un scaun de vîsărit, pe care Moțul cioplește lemnul de face vase și unelte de lemn, căci lucrul cu lemnul este una din ocupațiunile de frunte ale sale.

(Va urma)

*) Frîncu-Candrea, Români din Munții-Apușeni, pag. 75, seq.

CRONICĂ.

Ajutoare din fundațiunea Andronic. Consistorul archidieceșan din Sibiu a votat în ședința sa plenară din Martie ajutoarele din fundațiunea Andronic pe seama meseriașilor români gr.-or. Au cerut ajutoare 422 meșeriași, dintre cari au fost 70 măiestri, 57 sodali și 295 ucenici. Dintre aceștia au primit ajutoare: 27 măiestri, 20 sodali și 89 ucenici, cu totul 136. S'a distribuit pe seama tuturor acestora suma de 5110 fl., și anume la 6 măiestri câte 100 fl., la alți 6 câte 80 fl., și la 15 măiestri câte 50 fl., la 19 sodali câte 30 fl., la un sodal foarte bine calificat 100 fl., la 89 elevi câte 30 fl. Au fost luați în băgare de seamă cu deosebire cei orfani și cu atestate de purtare bună și de înaintare făcută în școală.

Prigonirea școalelor române din Sécuime. În zilele din urmă s'a pornit în contra școalelor române din Sécuime o goană înversunată. Școala confesională gr.-or. din Doboli-inferior, ca singura școală românească în acele părți, a fost cu data de 8 Martie n. amenințată din partea comitetului administrativ al Treiscaunelor, ca în termen de 8 zile să îngrijească de un local potrivit, căci altfel va fi rău, de oare-ce „îmbulzeala e prea mare în școală și localul nu e corăspunzător legilor”.

E de observat — scrie „G. Trans.” — că în școală nu se află mai mult ca 60 copii (după lege pot fi 80), ear' școala e foarte mare, așa că ar pute încăpe poate și de 2-ori atîția școlari în ea. Să vede deci, că avem de a face cu un simplu pretext, cu scopul de a primejdi existența școalei din Doboli.

Procesul episcopului Pavel. Am amintit și noi despre procesul ce l-a fost început Excelența Sa Michail Pavel în contra familiei lui Báffy, pentru niște păduri din comitatul Bihorului. Procesul acesta nu e chiar nou, el datează de pe la 1793, și abia acum s'a sfîrșit. După-cum se vestește din Oradea procesul l-a câștigat episcopul Pavel. În urma acestei sentențe familia lui Báffy va ave să deie îndărăt episcopiei de Oradea mai multe mii de jugore de păduri de brad. Totodată va ave să plătească episcopiei 18.901 fl. despăgubire pentru lemnele tăiate și vîndute din acele păduri, precum și să suporte toate cheltuelile procesului.

Pentru scărirea dărei de pămînt. Deputatul Stefan Rakovsky (partida poporală) publică în „Magyar Néplap” un articol, prin care provoacă pe popor, ca să urmeze exemplul celor dela Teresianopol și să se adreseze cu rugări către cameră, cerînd scărirea dărei de pămînt și introducerea dărei de bursă (și de bancheri). Mai târziu, când va urma în cameră discuția asupra petițiilor, „partida poporală” va cere votare nominală, „pentru-ca se vadă lumea, cine poartă la inimă interesele milioaneilor de agricultori și cine află de mai bine a lupta pentru interesele cătorva mii de bursieri jidani”.

Învățătorii români din Cernăuși au înființat în 5 Martie a. c. o societate sub numele „Reuniunea pedagogică română din Bucovina”. Societatea aceasta are de scop de a intra în sînul său toată învățătoria din țeară și toate puterile ce sînt chemate a lucra pentru înaintarea și prosperarea școlilor și a învățămîntului și îndeosebi pentru luminarea poporului român din Bucovina. Comi-

tetul acestei societăți e alcătuit acuma și lucră din răspuțeri pentru întemeierea și întreținerea acestei întreprinderi culturale. Comitetul se îndreaptă pe această cale către toți Români binevoitori întreprinderii și mai cu seamă către întreaga învățătoria din țeară, ca să binevoiască a-l sprigini moral și material prin înscrierea ca membri și prin trimiterea de cărți, gazete din ori-ce ram al culturai naționale.

Pentru maghiarisare. La direcțiunea trenurilor din Seghedin a sosit o rugare prin care 1000 de deregători dela calea ferată aparținători la acea direcțiune — își cer maghiarisarea numelui. E de însemnat, că mai înainte au fost amenințați, că de nu-și schimbă numele vor fi dați afară din slujbă. Ce să facă bieții oameni — s'au făcut patrioți de silă ca de voe bună. Foile ungu-rești firește că-i cîntă osana acestui fapt nou volnic de maghiarisare. — Mare treabă!

Foc în Boziaș. Primim următoarele șire întristătoare, la cari atragem atențiunea tuturor generoșilor români:

Boziaș, 30 Martie n.

În 29 Martie n. c. un foc grozav a erupt în comuna noastră Boziaș. Focul s'a escat în șura economului *George Guită*, din cauza unor copii de 4—6 ani, cari se zice, că ar fi făcut cocosi în șură, pe când părinții erau duși la țîrg la Basna. În timp de o oră focul a mistuit până în temelii toate superedificatele alor 3 economi români, nepuțîndu-se mîntui nici baremi un fir de paiu. Nenorociții sînt tot oameni cu familie grea. Unul are doi copilași, altul patru și celalalt șapte. Le-au ars coșerele pline de cucuruz, fênu-rile și vestmintele din pat și din lăzi, căci oamenii erau în câmp la plug, ori în țîrg la Basna și când au sosit pompierii din Dicio-Sân-Mărtin totul era cenușe și scrum. Dacă vre-un suflet generos s'ar afla în publicul român ca să tindă ceva ajutor acestor sărmani nenorociți, cari de sfintele sêrbători n'au nici o bucătură și nici o haină de îmbrăcat, rog a se trimite ofertele generoase sub adresa subscrișului, promițînd a le împărți cu dreptate precum și a evita cu mulțumită darurile primite. (*Borzás*, p. u. *Dicső-Szt.-Márton*) *V. B. Munteșescu*, preot.

Temnițele Seghedinului. Li-s'a făcut milă și Ungurilor de suferințele celor deținuți în temnița de stat din Seghedin. Spun ziarele că comitetul administrativ, în frunte cu fișpanul a hotărît să petiționeze la ministrul de justiție, ca să conceadă patru ore de preumblare robilor de stat.

Catastrofă în o baie de aur. Din *Roșia* se scrie, că în mina *Ferdinand* de acolo au fost mai mulți băieși în mare pericol și numai norocul, că s'au mîntuit cu vieața. În 30 Martie în baia numită s'au făcut spargerii de stânci. În minutul exploșiei s'au prăbușit o neașteptată de mare masă de stânci, care a amenințat cu cutropire pe băieși, cari așteptau în depărtare rezultatul exploșiei. Dintre ei mai aproape a fost de local exploșiei *Alexandra Blăjan*, căruia sfărîmăturile de stîncă i-au zdrobit ambele picioare, încât au trebuit amputate. S'a introdus numai decît cercetare și s'a constatat, că catastrofa a provenit din întemplantare și nimenea nu poartă vina.

Cas de moarte. Dr. Petru Cioran, medic practic în Franzensbad, membru pe viață al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român” etc., după scurte suferințe și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului, în 6 Aprilie n. a. c., la orele 7 dimineața, în etate de 47 ani, lăsând neconsolați doi copii orfani. Rămășițele pământeste ale scumpului răposat se vor așeza spre odihna de veci Vineri, în 8 l. c., la 1½ ore d. a., din strada Crucei nr. 7 în cripta familiară din Rășinari. Cuprinsă de adâncă durere, în numele rudeniilor aduce aceasta la cunoștința tuturor prietenilor și cunoșcătorilor. Fie-i memoria binecuvântată! Sibiu, în 6 Aprilie n. 1898. *Jalnica familie.*

Finul Împăratului. În comuna Körszeg — un anumit Freyler are rara fericire de a fi tată la 25 copii cari toți îi trăesc. Când și-a născut al 25-lea fiind băiat ce a cugetat bietul om, a chemat chiar pe Maiestatea Sa Împăratul să-i fie naș. Și Maiestatea Sa a primit invitația și a fost reprezentat la botez prin groful Ürküll — spre bucuria părinților, că al 25-lea băiat al lor are de naș pe însuși Împăratul.

Flota monarhiei noastre. „N. F. Presse” are știre din Budapesta, că e luată în plan întărirea flotei austro-ungare. Spre acest scop se va cere dela delegațiunii un credit de 45—50 milioane fl. Suma aceasta însă se va împărți pe mai mulți ani. Lucrul va fi dezbătut în săptămâna viitoare în o conferință ministerială.

De șese-ori ucigaș. După-cum se vestește din Paris, în micul orașel de provincie Nassandres — un anumit Duval a comis o crimă nemaipomenită. A pătruns z'ua între amază în casa unui negușter și a puscat 6 persoane, dintre cari patru copii mici și 2 femei — una neputincioasă trecută de 71 de ani. Denaturatul criminalist a început apoi a jefui tot ce găsea de preț în casă, dar' a fost prins și predat judec. aței.

Cât de sus zboară paserile? O revistă, cu numele „Prometheus”, publică niște date foarte interesante privitoare la sborul paserilor, datorite unui învățat numit West. După calculările acestuia — paserile se pot înălța în sbor până la înălțimea de 15.000 metri.

Matriculant „model”. Ni-se scrie, că în comuna Remetea-Lunca este un matriculant, cu numele *Georghievici*, dar' acum maghiarizat în *Gyermek Milan*, care are purtari scandaloase prin birturi și pe ulițe, se bate cu oamenii, și-i palmuesc și-i amenință cu revolverul, zalogește pe oameni fără lege și face câte comedii. „Ast'el de oameni ne trimite stăpânirea, — scrie corespondentul — cari să ne sărăcească, și trăind din sudoarea noastră, să ne bată și să ne batjocorească!”

Ar face bine oamenii să-l arete cu dovezile le mai marii lui!

Pentru „Asociațiune”. Între subscriitorii de acții pentru banca „Bihoreana” se află și un generos domn dela *Baia-Sprie*, care a subscris 20 de acții (à 100 fl.), ca *fundatie pentru Asociațiune*. Numele generosului dăruitor se retace.

Furt. Ni-se scrie din *Semlacul-Mare*, (comit. Timiș) că 4 oameni de acolo au furat dela preotul român 2 saei cu fâria, 6 șunci și alte lucruri. Gendarmii au prins pe unul

despre care se presupunea că e făptuitorul, dar' acesta n'a voit să mărturisească nimic. La patru zile însă unul dintre hoți, muștrat în conștiință, s'a spânzurat. Atunci cel prins a mărturisit furtul și a numit și pe cei doi tovarăși, cari asemenea au fost prinși.

Geografia pitorească a României. Cetim în „Jurnalul societății agricole”: Ministerul instrucțiunii publice a însărcinat pe dl *A. Vlăduță*, cunoscutul nostru poet și scriitor să facă o carte care să deștepte în cei cari vin după noi iubirea de țară. Cartea va purta titlul: *Geografia pitorească a României*. Pentru a ave cât se poate mai mult și mai variat material pentru întocmirea acestei cărți de mare valoare națională, dl Vlăduță a cerut prin publicitate dlor învățători armatoarele comunicări: 1. O mică descriere a regiunii în care vă aflați. 2. Ce poziție frumoasă sau locuri istorice, sau mănăstiri, băi, ruine etc. se găsesc prin împrejurimi; 3. Pe scurt legenda sau credințele populare legate de acestea; 4. Izvoarele de bogăție, ocupațiile, traficul și portul țăranilor de pe acolo; și în sfârșit tot ce veți crede și d-voastră că ne-ar fi de folos, pentru a pute întrupa în această carte ființa vie și întreagă a mândrei noastre țări.

După atentatul din Atena. Din Atena se anunță, că poliția este pe urmele unui club antidinastic. Un anumit Milas, tâmplar și fiul seu, Movaitis, căpitan în retragere, Karkinopulo, avocat și Andreanidis, inginer, au fost arestați ca membri ai acestui club. Nu se știe dacă este vre-o legătură între actele acestui club și atentatul lui Karditzi și Giorgis. Precesul acestora a fost avisat înaintea juriului.

Inundări în comitatul Aradului. În urma ploilor din zilele trecute rîurile au crescut foarte tare, și es din alvie. Cu deosebire a crescut tare atât Murășul cât și Crișul în comitatul Aradului, eșind din alvie și nămolind zgrii în mare parte sîmănați. Desperarea bieților oameni e mare și pagubele enorme.

Conchemare

la adunarea de primăvară a învățătorilor gr.-cat. din despărțământul „Elisabetopolei” ca membrii ordinari ai reuniunii învăț. de Alba-Iulia și Făgăraș; care — conform decisului adunării de toamnă — se va ține în 19 Aprilie st. n. a. c. (a treia zi de sf. Paști), în școala gr.-cat. din Bertan, și la care pe lângă membrii ordinari, fundatori și ajutători sînt invitați și alți binevoitori și spriginitori ai învățământului popular.

Programa:

1. Participarea în corpore la serviciul divin la 9 ore a. m.
2. Bucata de cetire „Demostene” — prelegere practică ținută cu elevii școlii de Gav. Bozoșanu, învăț. în loc, și critica asupra ei.
3. Deschiderea adunării prin președinte la 2 ore p. m.
4. Exmiterea unei comisii pentru constatarea membrilor prezenți, înscrierea de membrii noi și încasarea taxelor.
5. Cetirea disertației „Chemarea și însemnătatea școlii populare” de Teodor Petri, învăț. în Hundorf.
6. Raportul comisiei exmise.

7. Defigerea locului și timpului adunării de toamnă.

8. Designarea persoanei disertante în adunarea viitoare.

9. Eventuale propuneri.

10. Închiderea adunării.

Bertan, în 4 Aprilie 1898.

Gavrila Bozoșanu,
președinte.

Toma Simu,
notar.

Mai nou.

Earăși vîrsare de sânge!

Teaca, 5 Aprilie n.

Duminecă spre Luni în 3 Aprilie noaptea ficiorii din Cosma (Kozmatelek) cari în ziua următoare aveau să vină la asentare în Teaca, și-au petrecut până târziu, când deodată intră în cărcimă o patrulă de gendarmi și îi provoacă să se depărteze. Unul dintre ficiori nevoind a ceda provocării, a fost de un gendarm palmuit și aruncat afară. Ficiorii s'au apucat a arunca cu petri în gendarmi, așa încât au fost siliți a se retrage la un proprietar din sat, eară ficiorii și-au urmărit, adunându-se din sat mai mulți în urma larmei produse. Deodată gendarmii își descarcă puștile în mulțime și unul dintre tinerii români cade mort. Altul primind o rană gravă a murit mai târziu.

R Î S.

Jidovul și gșeftul.

Un Jidan bolnăvindu-se rău încât era să moară, rugă pe bunul D-zeu să-i dea sănătate, că are numai o vacă și o cînsteste și aceasta săracilor. Dumnezeu ascultă cererea Jidovului și-i dăruiește sănătate. Acum se gîndește Jidovul, cum ar pute înșela pe Dumnezeu? Plecă cu vaca la țîrg, pe lângă vacă însă mai luă și un cocoș ce-l avea. „Ce cei pe vacă, jupâne?” întrebă un om. „50 cr., ear' pe cocoș 50 fl., dar' una fără alta nu le dau”. Omul cumpără vaca cu 50 cr. și cocoșul cu 50 fl. Jidovul zice: „Doamne, 50 cr. am cîpătat pe vacă, și-i dau săracilor, cum am făgăduit, ear' cei 50 fl. pentru cocoș îi țin se fac gșeft cu ei”.

Împărtășită de Romul Șipoș, proprietar.

POSTA REDACȚIEI.

A. P. în Cisteiu. Foia și-să trimit pe așteptare până în 1 Sept. c. Atunci să trimiți abonamentul.

Mai mulți coresp. Cele trimise, neavînd loc acum, vor urma în nrul viitor.

Vieni în Zagra. În curînd scrisoare.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Balteș. Proprietar: Pentru „Tipografia” societate pe acțiun: V. H. Dressnandt.

Călinđarul săptămănei.

Zilele	Călinđarul vechiu	Călinđ. nou	Soarele
	Dum. a 6-a în Post, toate ale Prasn.	rės.	ap.
Dum.	29 (+) Florile	10 D. Paștilor	5 25 6 35
Luni	30 Cuv. Ioan Scăr.	11 L. Paștilor	5 23 6 37
Martı	31 Cuv. Ipatie	12 Iulius	5 22 6 38
Merc.	1 Maria Egipteanca	13 Iustin	5 20 6 40
Joi	2 (+) Joia verde	14 Raimund	5 19 6 41
Vineri	3 (+) Vinerea patim.	15 Anastasia	5 17 6 43
Sămb.	4 Cuv. Păr. Iosif	16 Aron	5 15 6 45

Tirgurile din săptămăna viitoare după căl. vechiu.

Luni, 30 Martie: Crasna.

Luni, 30 și Martı, 31 Martie: Cojocna.

Mați, 31 Martie: Dobra, Hălmeag.

Mercuri, 1 Aprilie: Bațon.

Mercuri, 1 și Joi, 2 Aprilie: Argiehat.

Joi, 2 Aprilie: Teaca (3 zile premergătoare tirg de oi), Borgo-Prund, Ciuc-Szépviz, Porumbacul-inf. (tirg de vite).

Vineri, 3 până Duminecă, 5 Aprilie: Ormeniș (tirg de oi).

Duminecă, 5 Aprilie: Biertan, Hodoș (din 30 Martie până în 1 Aprilie tirg de oi).

882. sz.

[937] 1—2

kig. 1898.

Publicațiune de tirg.

Tirgul de țeară din Teregova se va ține în 22 Aprilie a. c.

Teregova este însemnat ca centrul unui ținut cultivator de vite, cu stațiune de tren, postă și telegraf, pe zi comunică 3—3 trenuri. Pentru cumpărarea avantajoasă și ieftină de vite cornute bune, grase ori de jug, oi, capre, cai și porci, servește de prilej nu numai tirgul de țeară, ci și tirgurile săptămănale ce se țin în fiecare Vinere.

Teregova, 2 Aprilie 1898.

Representanța comunală.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Istoria Transilvaniei“

de

George Barițiu.

Monumentalul op al regretatului nostru istoric: „Părți alese din istoria Transilvaniei pe 200 ani din urmă“, se poate procura de acum

cu preț redus!

Volumul I.

broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30.

Volumul II.

broș. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Volumul III.

broș. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Opul întreg:

broș. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 = șase florini și cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

Aceasta carte n'ar fi iertat să lipsească din casa nici unui bun Român.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Poesiile

mult iubitului și originalului poet

George Coșbuc,

se află de vânzare la „Tipografia“, pe lângă prețurile originale și anume:

„Balade și Idile“ (editura Librăriei Sococ & Comp., 1893) fl. 1.50.

„Fire de tort“, versuri (ca continuare la „Balade și Idile“), editura Librăriei C. Sfetea, 1896 fl. 1.25.

La comanda, care s'ant a se adresa „Tipografiei“, soc. pe acțiuni în Sibiu, este de a se adăuga pe lângă prețul vol. și 5 cr. porto pentru 1 volum.

O suță
de mii de familii
beau cu
predilecție zilnic

Trăiește și strămoșii.

Kathreiner cafeaua de maltă Kneipp

Libera de substanțele stricacioase sănătății ale cafelei de boabe, Kathreiner cafeaua de maltă Kneipp are totuși aroma și plăcutul gust al aceleia. Provocătoare de apetit, ușor mistuibilă, Kathreiner cafeaua de maltă Kneipp s'a dovedit deja de ani ca deopotrivă pentru adulți ca și pentru copii. Excelent adăos la cafeaua de boabe, precum și cel mai recomandat înlocuitor al aceleia. Din punct de vedere al sănătății și al economiei veritabilul „Kathreiner“ n'ar trebui să lipsească din nici o casă sau familie.

A se păzi de imitațiunile mai puțin valoroase.

[6] 8—12

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare

Călinđarul „Lumea ilustrată“

pe anul 1898

cu un bogat cuprins, cu prețul de 70 cr., (cu porto postal 75 cr.)

„Casa de păstrare în Mercurea“, societate pe acții.

Primește depuneri spre fructificare sub următoarele condițiuni:

1. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.
2. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 (trei) luni cu 5½%.
3. Depuneri făcute de biserică, școale, corporațiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.

Permițând starea casei, depunerile se replătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere se trimite ori-și-cui gratuit.

Depuneri, ridicări și anunțări se pot face prin postă și se resolvă cu reîntoarcerea ei.

Direcțiunea

„Casei de păstrare în Mercurea“,
societate pe acții.

[243] 4—10

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiiu.

A eșit de sub tipar:

Însoțirile de credit

împreunate cu

Însoțiri de consum, de vânzare, de viieri, de lăptări etc. și instrucțiunile trebuincioase.

Îndreptare practică

pentru

Înființarea și conducerea de astfel de însoțiri

de

F. W. RAIFFEISEN.

Edițiunea a V-a:

Traducere autorizată de

Dr. Aurel Brote,

directorul băncii gen. de asigurare m. „Transilvania“

EDITURA

„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiului“.
(280 pagini mari).

Cartea costă 80 cr. (cu porto postal 90 cr. recomandată 1 fl.) și se poate cumpăra dela

„Tipografia“,

soc. pe acțiuni în Sibiiu.

Două cărți folositoare

pentru țeranul român

au apărut tocmai și se află de vânzare în
biblioteca „Tipografia“, societate pe acțiuni,
Sibiiu, strada Poplăcii 15:**INDREPTAR PRACTIC**

ÎN

ECONOMIA RURALĂ

compus de

cel 12 preoți întemnițați în Cluj.

Prețul 1 fl. v. a.

COMASĂRILE

de

Elia Dopp.

Prețul 40 cr. v. a.

Pentru porto postal câte 5 cr. mai mult.

A apărut la

„Tipografia“, soc. pe acțiuni în Sibiiu

Cartea**Stuparilor
sățeni**

de

Romul Simu, învățător.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

Editura și proprietatea

„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiului“

Prețul 35 cr. plus portul postal.

Reuniunea agricolă prin edarea acestei cărți folositoare a umplut un gol adânc simțit în literatura stupăritului. Broșura este scrisă de un fruntaș învățător, stupar priceput. Ea tratează pe scurt tot de ce are trebuință un stupar. Se recomandă cu deosebire ca premii pentru școlarele noastre de tot soiul.

Se vinde la

„Tipografia“,

societate pe acțiuni în Sibiiu.

Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Lucru durabil, solid și elegant.**Sibiiu, strada Măcelarilor nr. 37.**Subscrisul am onoare a aduce la cunoștință on. public, că în lucrătoria mea de păpușerie efectuesc tot felul de încălțăminte pentru domni, dame și copii, precum și tot felul de reparaturi cu prețurile cele mai moderate; oferesc totodată spre mulțumirea tuturor **marfă solidă și prompt executată.**

Atrag atențiunea on. public, că m'am hotărit — de aci încolo — a cerceta toate tirgurile de țeară din Ardeal, servind cu lucru bun și durabil executat în lucrătoria-mi proprie, ear' nu marfă de prin fabrici, precum fac mulți alții.

Recomandându-mă spriginului binevoitor sum

Sibiiu, în Aprilie 1898

cu distincă stimă

Constantin Dragoș,

măiestru pantofar.

[886] 4—12

Comandele se efectuesc iute.

Prețurile cele mai ieftine.

Marfă gata și materialul cel mai bun.

Adese-ori premiat.

Pivnița Mönchhof

cu renume din anul 1884 cu ocazia marilor sărbări populare în amintirea migrațiunei Sașilor înainte de șapte sute de ani

oferă

bune vinuri de Paști ardelenesti și de Magyarad:

Vin bun de masă ardelenesc	40 cr.
„ „ „ „ „	46 „
Rhein-Risling din pivnițele baronului Szentkereszty	70 „
Pinogris	70 „
Mädchentraube, dela Blăjel din 1839	80 „
Bika-vér ales, roșu	80 „
Oporto din pivnița baronului Szentkereszty	60 „
Transport din străinătate	1 fl. 20 „
Transport din Ardeal	80 „
Malaga spaniol veritabil, foarte fin	2 fl. — „

Mai departe toate soiurile vin de sticle din țeară și străinătate.

Afară de casă costă cel de 40 numai 36 cr.

Venzătorii în oraș și mai ales la țeară

capătă cu preț moderat.

[886] 3—6

Bun oțet de vin pro litru 30 cr.

Ludwig Fronius, negustor de vinuri, Sibiiu.

Adese-ori premiat.

Mijloc dietetic, cosmetic, vechiu probat, (frecare) pentru întărirea și înviorarea nervilor și muschilor corpului omenesc.

Fluidul Kwizda
marca șerpe (fluid pentru turiști).

Folosit cu succes de turiști, bicicliști și călăreți pentru întărirea și restaurare după tururi mai mari.

Prețul 1/2 butelie 1 fl., 1/2 butelie 60 cr.

[1182] 37—40

Se poate procura dela toate farmaciile.

Deposit principal: **Kreisapoteca, Korneuburg,**
lângă Viena.

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.